

CONNEX

Przewodnik **INTEGRACJI** **SPOŁECZNOŚCI**

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Podziękowania

Zestaw narzędzi Przewodnik Integracji Społeczności został opracowany w ramach projektu CONNEX.

Nazwa projektu: Strengthening Community Bonds and Cultural Integration Through Arts for Migrants and Locals (akronim: CONNEX)

Numer projektu: 2024-2-EE01-KA210-ADU-000286351

Data publikacji: 6 czerwca 2025

Partnerzy i współautorzy:

SATU MTÜ
info@satu.ee

Spoločná cesta-fórum pre dialóg, o. z.
info@spolocnacesta.sk

DUNAJ INSTITUTE DIALOGU
info@dialoginstitute.pl

Projekt został sfinansowany ze wsparciem Komisji Europejskiej. Niniejszy dokument odzwierciedla jedynie poglądy partnerów, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w nim informacji.

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Zastrzeżenie

Niniejszy zestaw narzędzi został opracowany w ramach partnerstwa na małą skalę ERASMUS+ w obszarze edukacji dorosłych (KA210-ADU), w ramach projektu „Strengthening Community Bonds and Cultural Integration Through Arts for Migrants and Locals”, finansowanego przez Komisję Europejską na podstawie umowy o udzielenie dotacji nr 2024-2-EE01-KA210-ADU-000286351.

Projekt trwał 15 miesięcy, a niniejsza publikacja została wydana 15 maja 2025 roku. Projekt został zrealizowany dzięki wspólnym wysiłkom naszych partnerów:

- SATU (EST)
- CESTA (SK)
- DUNAJ (PL)

Szczególne podziękowania kierujemy do pracowników młodzieżowych i facylitatorów, którzy wnieśli swoją kreatywność, historie i perspektywy na każdym etapie tworzenia tego zestawu narzędzi.

Zastrzeżenie

Wsparcie Komisji Europejskiej dla produkcji tej publikacji nie stanowi poparcia dla jej treści, która odzwierciedla wyłącznie poglądy partnerów. Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w niej informacji.

Informacja o prawach autorskich

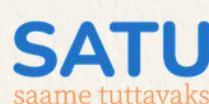
Niniejsza licencja pozwala użytkownikom na rozpowszechnianie, remiksowanie, adaptowanie i tworzenie na bazie tego materiału w dowolnym medium lub formacie wyłącznie w celach niekomercyjnych, pod warunkiem podania źródła. Wszelkie adaptacje muszą być udostępniane na tych samych warunkach licencyjnych. W przypadku wykorzystania lub adaptacji treści z tej publikacji prosimy o zamieszczenie następującego oświadczenia:

"Niniejsze materiały opracowano w oparciu o zasoby projektu CONNEX – Wzmacnianie więzi społecznych i integracji kulturowej migrantów i mieszkańców poprzez sztukę (numer projektu: 2024-2-EE01-KA210-ADU-000286351)."

Wszystkie materiały wizualne wykorzystane w tej publikacji pochodzą od partnerów, instytucji uczestniczących lub z platformy Canva.

Co-funded by
the European Union

Spis treści

5

O projekcie

6

Modul 1

Wprowadzenie do organizowania inkluzywnych wydarzeń społecznościowych

10

Modul 2

Budowanie wrażliwości kulturowej i świadomości

15

Modul 3

Zachęcanie do interakcji sąsiedzkich

21

Modul 4

Sztuka jako narzędzie integracji społecznej

27

Modul 5

Organizowanie festynów kulturowych i tradycyjnych

34

Modul 6

Wspólne projekty wolontariackie poprzez sztukę i kulturę

Co-funded by
the European Union**SATU**
saame tuttavaks

O projekcie

Celem projektu jest wspieranie skutecznej integracji uchodźców w nowych społecznościach, przy jednoczesnym wzmacnianiu więzi sąsiedzkich. Organizując szereg inkluzywnych działań i wymian kulturowych, dążymy do wspierania nowo przybyłych w adaptacji do nowego środowiska, a jednocześnie budujemy silniejsze poczucie wspólnoty wśród wszystkich mieszkańców. Poprzez te działania dążymy do stworzenia bardziej spójnego i wspierającego środowiska, które docenia różnorodność i zachęca do wzajemnego szacunku.

Cele:

1. Pomoc migrantom i uchodźcom w osiedlaniu się w nowych społecznościach poprzez zachęcanie do znaczących interakcji i budowanie silnych więzi między lokalnymi mieszkańcami a nowo przybyłymi.
2. Wykorzystanie sztuki i wydarzeń kulturalnych do łączenia ludzi, aby każdy mógł lepiej zrozumieć innych i poczuć się częścią wspólnoty.
3. Oferowanie szkoleń dla migrantów w zakresie organizowania wydarzeń społecznościowych, z naciskiem na świadomość kulturową, planowanie i angażowanie lokalnych mieszkańców.
4. Tworzenie możliwości wymiany kulturowej poprzez praktyczne warsztaty, podczas których migranci i lokalni mieszkańcy mogą się spotkać, celebrować tradycje i wzmacniać więzi społeczne.
5. Opracowanie Przewodnik Integracji Społeczności – zestawu narzędzi zawierającego praktyczne, oparte na sztuce pomysły na wydarzenia, które pomagają migrantom i lokalnym mieszkańcom nawiązywać kontakty i współpracować.
6. Rozpowszechnianie wiedzy o znaczeniu różnorodności kulturowej i integracji poprzez produkcję filmu prezentującego udane przykłady budowania silniejszych, bardziej zintegrowanych społeczności.

Lista modułów zestawu narzędzi:

Moduł 1. Organizowanie inkluzywnych wydarzeń społecznościowych – opracowany przez CESTA.

Moduł 2. Budowanie wrażliwości kulturowej i świadomości – opracowany przez SATU MTÜ.

Moduł 3. Zachęcanie do interakcji sąsiedzkich – opracowany przez DUNAJ.

Moduł 4. Sztuka jako narzędzie integracji społecznej – opracowany przez DUNAJ.

Moduł 5. Organizowanie festynów kulturowych i tradycyjnych – opracowany przez CESTA.

Moduł 6. Wspólne projekty wolontariackie poprzez sztukę i kulturę – opracowany przez SATU.

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

MODUL 1

Wprowadzenie: Organizowanie inkluzywnych wydarzeń społecznościowych

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

SPOŁOČNÁ CESTA
Občianske združenie

Wydarzenia społecznościowe

mają moc kształtowania tego, jak ludzie postrzegają siebie i innych. Tworzą warunki do przyjaźni, dialogu, współpracy i wspólnej pamięci. Dla pracowników migrujących i nowo przybyłych takie wydarzenia mogą być pierwszym krokiem do poczucia się jak w domu. Ten moduł został zaprojektowany jako punkt wyjścia – szerokie wprowadzenie do wartości, zasad i formatów stojących za planowaniem inkluzywnych wydarzeń

Źródło: Spoločná cesta

Zamiast skupiać się na jednym konkretnym rodzaju działania, ten moduł oferuje szeroki przegląd pięciu różnych typów wydarzeń, które mogą pomóc w budowaniu więzi między migrantami a lokalnymi społecznościami. Wydarzenia te nie są przedstawiane jako idealne wzorce, lecz jako elastyczne i adaptowalne pomysły, które mogą rozwijać się w różnych kontekstach. Mamy nadzieję, że poznanie tych różnych rodzajów działań zainspiruje Cię do stworzenia własnych inkluzywnych spotkań.

Inkluzja oznacza

więcej niż tylko zaproszenie wszystkich. Oznacza staranne przemyślenie dostępności, reprezentacji i bezpieczeństwa emocjonalnego. Oznacza rozpoznawanie i docenianie unikalnego wkładu każdej osoby oraz tworzenie przestrzeni, w których ludzie nie tylko są obecni, ale są też prawdziwie zaangażowani. W kolejnych pięciu modułach znajdziesz różne podejścia do budowania inkluzywnej społeczności.

Źródło: Spoločná cesta

Każdy moduł koncentruje się na odrębnym rodzaju wydarzenia lub działania, oferując nie tylko opisy, ale i głębsze refleksje na temat teorii i celu stojącego za każdym formatem. Oto czego możesz się spodziewać:

Modul 2: Budowanie wrażliwości kulturowej i świadomości

Ten moduł bada, jak wydarzenia oparte na rzemiośle mogą tworzyć przestrzeń pełną szacunku do wymiany doświadczeń. Na przykładzie warsztatów dekorowania świątecznego pokazuje, jak wspólne rytuały kulturowe mogą pomóc uczestnikom odnaleźć wspólną płaszczyznę, ucząc się jednocześnie o różnicach. Uczestnicy zarówno migranckiego, jak i lokalnego pochodzenia biorą udział na równych zasadach, gdzie promowane są przynależność i współtworzenie.

Modul 3: Zachęcanie do interakcji sąsiedzkich

EveryCodzienne gesty, takie jak dzielenie się posiłkiem czy wymiana pozdrowień, mogą mieć duże znaczenie dla budowania wspólnoty. Ten moduł skupia się na nieformalnych wydarzeniach, takich jak inicjatywa „Poznaj Swojego Sąsiada”, gdzie drobne akty gościnności prowadzą do dużych efektów. Poprzez praktyki takie jak oferowanie tradycyjnego jedzenia, przygotowywanie drobnych upominków czy organizowanie spotkań na świeżym powietrzu, migranci są zachęceni do przejmowania inicjatywy w budowaniu znaczących więzi w swoich okolicach.

Modul 4: Sztuka jako narzędzie integracji społecznej

Sztuka pozwala ludziom mówić bez słów, a ten moduł bada, jak kreatywność może stać się mostem między kulturami. Podkreśla inkluzywne warsztaty artystyczne, podczas których uczestnicy wyrażają swoje emocje i historie poprzez prace własnoręczne. Niezależnie od tego, czy jest to malowanie podkładek pod kubki, czy współtworzenie sztuki publicznej, te wspólne wysiłki promują empatię i wzajemne uznanie. Sztuka staje się wspólnym językiem inkluzji.

Modul 5: Organizowanie festynów kulturowych i tradycyjnych

Publiczne obchody dziedzictwa kulturowego mogą wzmacniać więzi społeczne. Ten moduł przedstawia modele organizowania większych, publicznych wydarzeń celebryjących różnorodność – takich jak festiwale kulturowe czy obchody dni narodowych. Uczestnicy uczą się, jak zapewnić sprawiedliwą reprezentację, koordynować logistykę i promować pełną szacunku ciekawość. Wydarzenia tego typu stają się potężnymi platformami widoczności i dzielenia się tym, co wspólne.

Modul 6: Wspólne projekty wolontariackie poprzez sztukę i kulturę

W tym ostatnim module przyglądamy się wystawom fotograficznym i projektom kreatywnym, które dają głos osobistym doświadczeniom. Zarówno migranci, jak i lokalni mieszkańcy są zapraszani do refleksji nad tym, co dane miejsce dla nich znaczy – poprzez fotografię, opowiadanie historii lub symboliczne akty uczestnictwa w życiu społeczności. Te wspólne projekty nie tylko tworzą piękno, ale także budują zaufanie, tworzą sieci kontaktów i uwidaczniają niewidoczne historie, które kształtują nasze społeczności.

Co-funded by
the European Union

Każdy z tych modułów ma swój własny nacisk, strukturę i zestaw narzędzi. Łączy je przekonanie, że społeczności są najsilniejsze, gdy są budowane wspólnie – z **troską, ciekawością i wzajemnym szacunkiem**.

Celowo zdecydowaliśmy się nie umieszczać konkretnych działań ani studiów przypadków w tym pierwszym module. Zamiast tego ta wprowadzająca sekcja oferuje wizję i strukturę: pięć rodzajów wydarzeń, pięć sposobów tworzenia znaczących spotkań, pięć podejść do budowania inkluzywnych społeczności. Szczegóły pojawiają się później – ale **sposób myślenia zaczyna się tutaj**.

W miarę jak będziesz przechodzić przez ten zestaw narzędzi, zachęcamy Cię do czytania każdego modułu z otwartym umysłem i zaangażowaniem. Wyobraź sobie, jak te modele mogłyby zostać dostosowane do Twojego kontekstu. Zastanów się nad potrzebami Twojej społeczności, jej rytmem i historiami. Nie musisz robić wszystkiego dokładnie tak, jak opisano. Najważniejsza jest Twoja intencja – łączenie ludzi w sposób pełen szacunku, gościnny i ludzki. **Mamy nadzieję, że ten zestaw narzędzi posłuży nie tylko jako źródło wiedzy, ale też jako zaproszenie do organizowania wydarzeń, podczas których każdy poczuje, że przynależy.**

Źródło: Spoločná cesta

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

MODUL 2

Budowanie wrażliwości kulturowej i świadomości

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Wprowadzenie

Ten moduł, „Budowanie wrażliwości kulturowej i świadomości”, ma na celu pomóc uczestnikom rozwinąć wiedzę, postawy i umiejętności niezbędne do angażowania się szczerze i skutecznie ponad różnicami kulturowymi. W dzisiejszych zróżnicowanych społecznościach wrażliwość kulturowa jest kluczową kompetencją do tworzenia inkluzywnych środowisk, w których każdy czuje się doceniony, zrozumiany i bezpieczny.

Moduł wykorzystuje praktyczne, interaktywne podejście – na przykład poprzez warsztaty sezonowe lub oparte na tradycjach – aby zbadać, jak przekonania kulturowe, wartości i zachowania wpływają na sposób, w jaki ludzie komunikują się, celebrować i współpracują. Uczestnicy uczą się rozpoznawać własne i cudze założenia kulturowe, refleksji nad uprzedzeniami oraz praktykowania empatii. Moduł wspiera facilitatorów, wolontariuszy, edukatorów i pracowników społecznych w tworzeniu środowisk, w których różnorodność kulturowa jest uznawana za siłę, a nie barierę.

Ramy teoretyczne

Koncepcja wrażliwości kulturowej opiera się na teorii interkulturalizmu, która kładzie nacisk na znaczącą interakcję między osobami o różnym pochodzeniu kulturowym. Zamiast promować asymilację, interkulturalizm wspiera wzajemne uczenie się i adaptację poprzez otwarty dialog i wspólne doświadczenia. W tym ujęciu wrażliwość kulturowa nie jest bierną tolerancją, lecz aktywnym procesem rozumienia innych przy jednoczesnej krytycznej refleksji nad własnym pryzmatem kulturowym.

Z perspektywy rozwoju społeczności budowanie wrażliwości kulturowej jest niezbędne do wzmacniania kapitału społecznego, w szczególności kapitału łączącego (bridging capital) – zaufania i współpracy między różnymi grupami. Socjolog Milton J. Bennett w swoim Rozwojowym Modelu Wrażliwości Interkulturowej (DMIS) oferuje użyteczne ramy: identyfikuje on etapy, przez które przechodzą ludzie, stając się coraz bardziej kompetentni interkulturowo – od zaprzeczania różnicom po integrację wielu perspektyw. Ten moduł stosuje te spostrzeżenia w praktyce, zachęcając do rozwoju poprzez interakcję, empatię i współtworzenie.

Źródło: Bennett, M. J. (2017). Development model of intercultural sensitivity. In Kim, Y. (Ed.), International Encyclopedia of Intercultural Communication. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Aktywność: Warsztaty dekoracji świątecznych

Ta aktywność zaprasza migrantów i lokalnych mieszkańców do wspólnego tworzenia dekoracji zimowych lub świątecznych w inkluzywnym, przyjaznym środowisku. Zamiast skupiać się na aspektach religijnych, warsztaty podkreślają uniwersalne wartości, takie jak ciepło, światło, wspólnota i kreatywność.

Uczestnicy o różnym pochodzeniu kulturowym dekorują wspólną przestrzeń społeczności, wymieniając się historiami i tradycjami związanymi z zimowymi obchodami. Tworzenie dekoracji staje się znaczącym sposobem na odkrywanie różnic kulturowych, rozpoznawanie wspólnych wartości i promowanie dialogu opartego na szacunku. Ta aktywność wspiera rozwój wrażliwości kulturowej wykorzystując sztukę i wspólne doświadczenia jako most między społecznościami.

Jak z tego korzystać

Ta aktywność może być wykorzystana jako praktyczne wprowadzenie do szkolenia z wrażliwości kulturowej. Zachęca uczestników do:

- Odkrywania własnych praktyk kulturowych
- Poznawania tradycji innych osób
- Refleksji nad symbolami, zwyczajami i skojarzeniami emocjonalnymi związanymi ze świętami i porami roku

Facylitatorzy mogą wykorzystać ją jako rozgrzewkę przed szerszą nauką interkulturową lub jako samodzielne wydarzenie integrujące społeczność.

Plan czasowy

Powitanie i wprowadzenie (10 min):

- Krótka rozmowa o tym, jak święta i dekoracje niosą różne znaczenia w różnych kulturach.
- Uczestnicy są zapraszani do refleksji nad zimowymi tradycjami z własnego pochodzenia.

Kreatywna sesja dekorowania (45–60 min):

- Zapewnione materiały (papier, szyszki, tkaniny, brokat, markery).
- Uczestnicy tworzą ozdoby i dzielą się osobistymi historiami w małych grupach.

Opowiadanie historii symboli i wymiana (20 min):

- Grupy prezentują swoje dekoracje oraz historię lub znaczenie za nimi stojące.
- Facylitatorzy łączą to z szerszymi tematami inkluzji i różnorodności.

Refleksja i zdjęcie grupowe (10 min):

- Zamykający krąg, w którym każdy uczestnik dzieli się jedną refleksją lub nową perspektywą.
- Opcja wystawienia dekoracji w miejscu publicznym.

Tytuł aktywności: Warsztaty dekoracji świątecznych

Typ aktywności

- Warsztaty artystyczne dla społeczności
- Sezonowa wymiana kulturowa
- Uczenie się przez doświadczenie

Grupa docelowa

- Migranci i uchodźcy
- Lokalni mieszkańcy
- Wolontariusze, edukatorzy i pracownicy młodzieżowi
- Grupy społecznościowe zróżnicowane wiekowo i kulturowo

Kiedy z tego korzystać?

W grudniu, w okresie zbliżających się świąt Bożego Narodzenia lub innych ważnych kulturowo świąt zimowych.

Potrzebne materiały

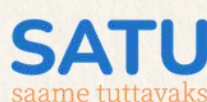
- Materiały z recyklingu i rękodzielnicze (papier, szyszki, filc, nożyczki, klej itp.)
- Stoły i krzesła
- Delikatna muzyka w tle (opcjonalnie)
- Przestrzeń wystawowa lub ściana na ozdoby
- Ciepłe napoje/przekąski (aby zachęcić do nieformalnych kontaktów)

Rozwijane umiejętności

- Empatia i umiejętność przyjmowania cudzej perspektywy
- Aktywne słuchanie
- Komunikacja interkulturowa
- Interpretacja i wyrażanie symboliczne
- Kreatywna współpraca

Co-funded by
the European Union

Rekomendacje dotyczące modułu

Wskazówki dla uczestników

- Nie ma „właściwego sposobu” dekorowania – skup się na tym, co symbole znaczą dla Ciebie
- Pytaj innych o ich tradycje i słuchaj bezoceniania
- Wykorzystaj tę przestrzeń, by wyrazić, jak emocjonalnie odczuwasz zimę, nie tylko wizualnie
- Ciesz się procesem – kreatywność otwiera drzwi do nawiązywania kontaktów!

Czegounikać

- Osadzania warsztatów w kontekście doktryny religijnej
- Skupiania się wyłącznie na estetyce – priorytetem powinno być budowanie więzi
- Nadmiernego strukturyzowania wydarzenia – pozostaw miejsce na spontaniczność
- Zakładania, że wszyscy znają tradycje Bożego Narodzenia lub zimowe

Głosy uczestników wydarzenia

“Uwielbiałam/em tworzyć coś pięknego z ludźmi, których dopiero co poznałam/em – poczułam/em się jak w domu. ”

— Uczestniczka/uczestnik z Turcji

“Dzieliliśmy się naszymi historiami za pomocą nożyczek ikleju. Bez potrzeby tłumaczenia. ”

— Uczestniczka/uczestnik z Ukrainy

“Przez chwilę byliśmy po prostu sąsiadami, nie obcokrajowcami. ”

-Członek zespołu SATU MTÜ

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

"Dobry przyjaciel, dobry sąsiad może pomóc Ci odnaleźć siebie jako migranta. "

Źródło: Social Capital and Integration for People from Refugee and Asylum-Seeking Backgrounds

MODUL 3

Zachęcanie do interakcji sąsiedzkich

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Wprowadzenie

Budowanie relacji z sąsiadami to jeden z najprostszych, a zarazem najbardziej skutecznych sposobów wspierania integracji migrantów. Ten moduł bada, jak nieformalne, codzienne interakcje — takie jak wymiana jedzenia, pozdrowień czy uczestnictwo we wspólnych tradycjach — mogą tworzyć zaufanie, poczucie bliskości i przynależności. Poprzez praktyczne przykłady i kreatywne działania podkreśla, jak drobne gesty mogą prowadzić do silnych, inkluzywnych społeczności

Ramy teoretyczne

Nieformalne interakcje społeczne stanowią kluczowy element procesów integracji, szczególnie na poziomie sąsiedzkim. Koncepcja Nieformalnej Integracji Społecznej (Penninx i Garcés- Mascareñas, 2016) odnosi się do niestrukturyzowanych, codziennych spotkań, dzięki którym migranci stopniowo stają się częścią tkanki społecznej społeczeństwa przyjmującego. Działania takie jak wspólne posiłki, wymiany kulturowe czy grupy hobbystyczne umożliwiają spontaniczne, ale znaczące kontakty. Te mikrointerakcje mogą z czasem budować zaufanie, poczucie bliskości i przynależności — kluczowe elementy długoterminowej integracji.

Koncepcja Przestrzeni Spotkań (Valentine, 2008) podkreśla znaczenie przestrzeni publicznych i półpublicznych, w których spotykają się i wchodzą w interakcje osoby o różnym pochodzeniu. Takie przestrzenie — parki, centra społecznościowe czy nawet wspólne budynki mieszkalne — stają się kluczowymi miejscami dialogu interkulturowego. Gdy takie spotkania są regularne i wzajemne, mają potencjał redukcji uprzedzeń, promowania empatii i wzajemnego zrozumienia. Migranci inicjujący inkluzywne działania w tych przestrzeniach odgrywają istotną rolę w kształtowaniu środowisk, w których więzi społeczne mogą rozwijać się w naturalny sposób.

Źródło: Penninx R, Garcés-Mascareñas B. The concept of integration as an analytical tool and as a policy concept. Integration processes and policies in Europe: Contexts, levels and actors. 2016:11-29.

Valentine G. Living with difference: reflections on geographies of encounter. Progress in human geography. 2008 Jun;32(3):323-37.

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Studium przypadku: Projekt „Poznaj Swojego Sąsiada”

Inicjatywa „Poznaj Swojego Sąsiada”, opracowana przez Instytut Dialogu Dunaj, to wieloetapowy projekt angażujący społeczność, mający na celu zachęcanie do interakcji sąsiedzkich między społecznościami migrantów a lokalnymi mieszkańcami. Skierowany do pracowników migrujących i ich rodzin, projekt dąży do budowania zaufania, wzajemnego uznania i przynależności poprzez znaczące kulturowo akty dzielenia się i gościnności. Projekt realizowany jest w trzech symbolicznych fazach, z których każda zakorzeniona jest zarówno w tradycjach migrantów, jak i lokalnych mieszkańców:

Dystrybucja Aszury (Budyń Noego):

Wolontariusze-migranci przygotowują i rozdają aszurę – tradycyjny deser ze swoich kultur – sąsiadom w swojej okolicy. Ten akt dzielenia się jedzeniem stanowi dostępny i przyjazny punkt wyjścia do nawiązania kontaktu, wyrażenia dobrej woli i przedstawienia swojego dziedzictwa kulturowego.

Wręczenie prezentów świątecznych:

W okresie Bożego Narodzenia uczestnicy przygotowują drobne upominki lub odręcznie napisane kartki i dostarczają je swoim sąsiadom. Ten etap pozwala migrantom zaangażować się w lokalne zwyczaje i przyczynić się do świątecznej atmosfery, wzmacniając poczucie wspólnego człowieczeństwa i świętowania.

Wymiana wielkanocna i zaproszenia na zewnątrz:

W ostatniej fazie rodziny migrantów odwzajemniają się, nawiązując do Wielkanocy poprzez symboliczne wręczenie upominków i zapraszanie swoich sąsiadów do wspólnego wydarzenia na świeżym powietrzu (np. pikniku, spaceru lub wydarzenia sportowego). Te wspólne doświadczenia przenoszą relację poza próg drzwi, do wspólnej przestrzeni publicznej.

W trakcie realizacji projektu uczestnicy dokumentują swoje interakcje poprzez zdjęcia i filmy udostępniane w mediach społecznościowych, wzmacniając przekaz o inkluzji i solidarności interkulturowej. Prosty akt pukania do drzwi sąsiada – powtórzony setki razy – przekłada się na znaczące mosty społeczne.

Rezultaty:

- Stworzono łatwo dostępne możliwości kontaktu między migrantami a lokalnymi mieszkańcami.
- Wzmocniono migrantów-uczestników do podejmowania inicjatywy w interakcjach społecznych.
- Wzmocniono zaufanie i poczucie bliskości poprzez powtarzane, wrażliwe kulturowo gesty.
- Zmieniono postrzeganie, prezentując migrantów jako zaangażowanych, hojnych członków społeczności.
- Zachęcono sąsiadów do udziału w kolejnych wydarzeniach, wzmacniając wzajemną integrację.

Tytuł aktywności: Smak Domu - warsztaty kulinarne dla nawiązywania więzi kulturowych

Opis

Uczestnicy są zapraszani do ugotowania prostego dania z ich kraju lub kultury pochodzenia, indywidualnie lub w małych zespołach. Podczas przygotowywania jedzenia dzielą się wspomnieniami, znaczeniami lub tradycjami stojącymi za przepisem. Gdy jedzenie jest gotowe, wszyscy zbierają się, aby wspólnie zjeść posiłek, wymienić się historiami i dowiedzieć się o kulturowym znaczeniu każdego dania. Opcjonalnie uczestnicy mogą spisać przepisy i historie, tworząc małą interkulturową książkę kucharską lub strefę cyfrową.

Plan czasowy aktywności

Kroki:

1- Powitanie i wprowadzenie (10 min):

Wyjaśnienie, że jedzenie to uniwersalny język łączący ludzi ponad granicami. Zachęcenie uczestników do skupienia się na dzieleniu się, a nie na doskonałości.

2- Sesja gotowania (45–60 min):

Podział na grupy lub pary. Rozpoczęcie gotowania i opowiadania historii w zrelaksowanej, wspólnej atmosferze. Facylitatorzy mogą krążyć i zachęcać do rozmów, np. :

- “Kiedy zwykle jecie todanie?”
- “Jakie wspomnienia kojarzą Wam się z tym przepisem?”
- “Czy gotujecie to dla gości, czy na rodzinne uroczystości?”

3- Wspólny posiłek i wymiana kulturowa (30 min):

Zebranie się przy stole, spróbowanie nawzajem swoich dań i kontynuacja dialogu. Czas na nieformalne budowanie więzi i opowiadanie historii.

4- Opcjonalne podsumowanie (10 min):

Możliwość zapisania lub narysowania swojego przepisu/historii na kartce. Zebranie kartek na wspólną ścianę przepisów lub broszurę.

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Tytuł aktywności: Smak Domu — warsztaty kulinarne dla nawiązywania więzi kulturowych

Kiedy z tego korzystać?

Idealne na średnim lub zaawansowanym etapie programu integracji społecznej lub interkulturowej, aby wspierać dialog, opowiadanie historii i budowanie zaufania poprzez wspólne doświadczenia kulinarne.

Typ aktywności

Praktyczna sesja gotowania, dzielenie się kulturą, opowiadanie historii, nieformalna interakcja społeczna.

Grupa docelowa

Migranci, uchodźcy i lokalni mieszkańcy (16 lat i więcej)

Rozwijane umiejętności

- Wyrażanie kultury poprzez jedzenie
- Współpraca i praca zespołowa
- Opowiadanie ustne i dzielenie się wspomnieniami
- Nieformalna praktyka językowa
- Empatia i zrozumienie interkulturowe

Potrzebne materiały

- Dostęp do kuchni lub mobilnej stacji dogotowania
- Składniki na wybrane dania (uczestnicy mogą przynieść przepisy lub składniki ze swojej kultury)
- Naczynia kuchenne, patelnie, deski do krojenia itp.
- Fartuchy, rękawice i materiały do sprzątania
- Stoły i krzesła do jedzenia i dzielenia się
- Kartki papieru lub tablice do zapisywania nazw przepisów i historii

Wskazówki dla uczestników

- Podziel się daniem, które coś dla Ciebie znaczy — nie musi być wyszukane.
- Bądź otwarty/a na nowe smaki i zadawanie pytań.
- Chodzi o więź, nie o rywalizację.
- Czasami najlepsze wspomnienia wiążą się z najprostszymi posiłkami.

Rekomendacje dotyczące modułu

Filmy

- **Unity in Diversity – Singapore**

Krótką serią filmów prezentującą wysiłki na rzecz budowania mostów między zróżnicowanymi społecznościami w Singapurze.

<https://www.mccy.gov.sg/-/media/Unity-in-Diversity.pdf>

Projekty

- **Ogrody Interkulturowe – Niemcy**

Projekt zachęcający do wymiany interkulturowej poprzez ogrodnictwo społecznościowe.

<https://www.mccy.gov.sg/-/media/Unity-in-Diversity.pdf>

Artykuły naukowe

- **Migrants' Community Participation and Social Integration in Urban Areas** (ScienceDirect)

<https://www.mccy.gov.sg/-/media/Unity-in-Diversity.pdf>

- **Internal Migrants' Social Integration Through Community Volunteering** (Oxford Academic)

<https://academic.oup.com/migration/article/13/1/mnae053/7967205?login=false>

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

"Sztuka nie jest lustrem odbijającym rzeczywistość.
lecz młotem, którym się ją kształtuje. "

Bertolt Brecht

MODUL 4

Sztuka jako narzędzie integracji społecznej

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Wprowadzenie

Sztuka jest uniwersalnym językiem, który potrafi budować mosty tam, gdzie zawodzą słowa czy systemy. Ten moduł pokazuje, jak ekspresja artystyczna – poprzez malarstwo, rękodzieło czy wspólne tworzenie – może wspierać integrację społeczną migrantów, sprzyjając dialogowi, empatii i wspólnej przynależności. Poprzez praktyczne działania i przykłady z życia moduł pokazuje, jak społeczności mogą wykorzystać proste narzędzia kreatywne, by łączyć różnorodnych ludzi i przekształcać różnice w więzi.

Ramy teoretyczne

Praktyki integracyjne oparte na sztuce wywodzą się z przekonania, że kreatywność przekracza bariery językowe i kulturowe. Zgodnie z Teorią Edukacji Estetycznej (Greene, 1995) zaangażowanie artystyczne pomaga jednostkom postrzegać świat z wielu perspektyw i sprzyja empatii opartej na wyobraźni. Dla migrantów zaangażowanie w sztukę może być sposobem na przetwarzanie osobistych doświadczeń, wyrażanie tożsamości i nawiązywanie kontaktu z innymi w niewerbalny, lecz głęboko ludzki sposób.

Koncepcja Sztuki Partycypacyjnej dla Zmiany Społecznej (Boal i McBride, 2020; Kay, 2000) podkreśla rolę wspólnych działań kreatywnych we wzmacnianiu grup marginalizowanych. Gdy migranci współtworzą sztukę z lokalnymi mieszkańcami, nie są biernymi odbiorcami działań integracyjnych, lecz aktywnymi twórcami wspólnych przestrzeni kulturowych. Te inkluzywne procesy przyczyniają się do budowania zaufania, wzajemnego uznania i poczucia zbiorowej przynależności.

Źródło: Greene M. Art and imagination: Reclaiming the sense of possibility. The Phi Delta Kappan. 1995 Jan 1;76(5):378-82.

Boal A, McBride MO. Theatre of the Oppressed. In The applied theatre reader 2020 Oct 20 (pp. 134-140). Routledge.

Kay A. Art and community development: the role the arts have in regenerating communities. Community development journal. 2000 Oct 1;35(4):414-24.

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Studium przypadku: Jedność w różnorodności

Wydarzenie zorganizowane przez Instytut Dialogu Dunaj było partycypacyjną instalacją artystyczną, mającą na celu wizualne przedstawienie bogactwa tożsamości kulturowych w obrębie jednej społeczności. Inicjatywa zaprosiła migrantów, uchodźców i lokalnych mieszkańców do wspólnego stworzenia dużego, zbiorowego dzieła sztuki – symbolizującego jedność ponad różnicami – poprzez proste, lecz mocne działanie.

Na początku warsztatów każdy uczestnik losowo otrzymał nazwę innego kraju. Jego zadaniem było zbadanie lub zastanowienie się nad symbolem kulturowym, zabytkiem, tradycyjnym motywem lub wzorem reprezentującym dany kraj. Za pomocą markerów do tkanin i farb uczestnicy ilustrowali następnie wybrany symbol bezpośrednio na wspólnym, dużym białym płótnie (np. prześcieradle lub banerze tekstylnym).

W miarę dodawania kolejnych symboli obok siebie to, co zaczynało się jako odosobnione tożsamości narodowe, powoli przekształcało się w jedno, spójne dzieło sztuki – wizualną metaforę współistnienia interkulturowego. Niektórzy uczestnicy wybierali flagi, inni malowali jedzenie, zwierzęta czy elementy architektoniczne. Spontaniczna mieszanka kolorów i stylów wywoływała rozmowy, śmiech i ciekawość.

Wydarzenie zakończyło się dialogiem w kręgu, podczas którego uczestnicy dzielili się tym, co narysowali i czego się nauczyli. Ta zamykająca refleksja pomogła utwierdzić ideę, że choć kultury są odrębne, mogą współistnieć i wzajemnie się wzbogacać, gdy są zestawione ze sobą świadomie i kreatywnie.

Kluczowe efekty:

- Stworzono inkluzywną, łatwo dostępną przestrzeń do wspólnej ekspresji artystycznej.
- Pomogono uczestnikom poznać nieznane kultury w zabawowy, wolny od oceniania sposób.
- Wzmocniono wspólne poczucie własności i dumy z kolektywnego rezultatu.
- Pokazano, jak symboliczna współpraca może wizualnie i emocjonalnie łączyć różnice.
- Zapewniono trwałe dzieł sztuki do publicznej ekspozycji, wywołujące dalszy dialog po zakończeniu wydarzenia

Źródło: Dunaj Instytut Dialogu

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Tytuł aktywności: Namaluj swoją historię — warsztaty dekorowania podkładek dla dzielenia się kulturą

Opis

Uczestnicy dekorują zwykłe podkładki pod kubki, malując symbole, kolory lub wzory odzwierciedlające ich kulturę, wartości, wspomnienia lub osobiste historie. Każda ozdobiona podkładka staje się małą „artystyczną wizytówką” osoby, która ją stworzyła. Po sesji kreatywnej uczestnicy są zapraszani do podzielenia się znaczeniem swoich projektów z grupą lub w małych kręgach. Opcjonalnie podkładki można wymieniać jako prezenty, tworząc namacalny symbol więzi i dobrej woli.

Jak z tego korzystać? Plan czasowy aktywności

1- Wprowadzenie:

Krótkie wyjaśnienie celu warsztatów — wyrażenia własnej tożsamości i pochodzenia kulturowego poprzez sztukę oraz budowania więzi ponad różnicami.

2- Proces kreatywny:

Zapewnienie uczestnikom materiałów i zachęcenie ich do przemyślenia prostych pomysłów (kolory, tradycyjne wzory, ulubione miejsca, symbole przynależności). Kilka opcjonalnych pytań pomocniczych:

- "Jaki symbol reprezentuje dla Ciebie dom?"
- "Jaki kolor opowiada Twoją historię?"
- "Czy możesz narysować wspomnienie ze swojego kraju lub nowej okolicy?"

3- Sesja dzielenia się:

Po dekorowaniu zaproszenie uczestników do podzielenia się historią stojącą za ich podkładką z sąsiadem lub grupą.

Zachęcenie do nieformalnych rozmów o podobieństwach i różnicach kulturowych.

4- Opcjonalna wystawa:

Zorganizowanie gotowych podkładek na małą wystawę lub dokumentację fotograficzną. Uczestnicy mogą też wymieniać się podkładkami jako symbolami przyjaźni.

Źródło: Dunaj Instytut Dialogu

Źródło: Dunaj Instytut Dialogu

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Tytuł aktywności: Namaluj swoją historię — warsztaty dekorowania podkładek dla dzielenia się kulturą

Kiedy z tego korzystać?

Na średnim lub późniejszym etapie programu integracji lub budowania społeczności, aby zachęcić do kreatywnego dialogu, wymiany kulturowej i trwałych wspomnień między migrantami a lokalnymi sąsiadami.

Typ aktywności

Ekspresja twórcza, dialog interkulturowy, warsztaty praktyczne.

Grupa docelowa

Migranci, uchodźcy i lokalni mieszkańcy (16 lat i więcej)

Rozwijane umiejętności

- Kreatywna autoekspresja
- Wymiana kulturowa i opowiadanie historii
- Zdolności manualne i dbałość o szczegóły
- Empatia i zrozumienie interkulturowe
- Nieformalna interakcja społeczna

Potrzebne materiały

- Puste podkładki korkowe lub ceramiczne
- Farby akrylowe, markery lub markery permanentne
- Pędzle i kubki na wodę
- Ręczniki papierowe
- Ochronne obrusyna stoły
- Opcjonalnie: lakier lub spray zabezpieczający gotowe podkładki

Wskazówki dla uczestników

- Skup się na wyrażaniu uczuć lub wspomnień, a nie tworzeniu „idealnego” projektu.
- Twoja podkładka opowiada historię o tym, kim jesteś — nie ma tu dobrze i źle.
- Ciesz się okazją, by poznawać się nawzajem poprzez sztukę!

Źródło: Dunaj Instytut Dialogu

Źródło: Dunaj Instytut Dialogu

Rekomendacje dotyczące modułu

Projekty

- **Musicians Without Borders – w całej Europie**

Projekt wykorzystujący muzykę jako narzędzie budowania pokoju i inkluzji społecznej.

<https://www.musicianswithoutborders.org>

- **The Paper Project – Finlandia**

Projekt artystyczny społeczności, w którym uchodźcy i lokalni mieszkańcy tworzą wizualne historie na papierze, eksplorując pamięć, stratę i nadzieję poprzez wspólne warsztaty.

<https://www.hilma.fi/en/the-paper-project/>

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

MODUL 5

Organizowanie festynów kulturowych i tradycyjnych

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Wprowadzenie

Ten moduł koncentruje się na projektowaniu i prowadzeniu publicznych obchodów kultury i tradycji jako potężnych narzędzi integracji społeczności. Festyny kulturowe pozwalają zróżnicowanym społecznościom wyrażać tożsamość, nawiązywać kontakty z innymi i potwierdzać swoje miejsce w społeczeństwie. Gdy są sensownie koordynowane, takie wydarzenia pomagają wzmacniać spójność społeczną, promować wzajemny szacunek i podkreślać wspólne wartości łączące wszystkich mieszkańców — zarówno od dawna zamieszkujących dane miejsce, jak i nowo przybyłych sąsiadów.

Ramy teoretyczne

Integracja kulturowa nie polega na zacieraniu różnic, lecz na kultywowaniu wspólnej przestrzeni, w której wiele tożsamości może współistnieć i wносить znaczący wkład. Zgodnie z teorią interkulturalizmu, integracja przebiega najskuteczniej poprzez interakcję, a nie izolację. Wydarzenia zakorzenione we wspólnym świętowaniu kulturowym stają się narzędziami tej interakcji, oferując zarówno symboliczne, jak i realne przestrzenie, w których naturalnie zachęca się do szacunku, ciekawości i dialogu.

Z perspektywy rozwoju społeczności organizowanie wydarzeń kulturowych promuje interkulturalizm — koncepcję zachęcającą do interakcji i wzajemności między grupami kulturowymi, zamiast biernego współistnienia. Zgodnie z socjologiem Émile'em Durkheimem rytuały i wspólne symbole wzmacniają tożsamość zbiorową i solidarność społeczną. Interkulturalizm docenia wkład każdej grupy do wspólnej przestrzeni społecznej. Wzmacnia kapitał społeczny, buduje zaufanie i tworzy możliwości współpracy. Wydarzenia takie jak Žijeme na Slovensku pokazują, jak starannie przygotowane festyny mogą pełnić funkcję platform dla tego rodzaju dialogów interkulturowych i działań integracyjnych.

Co-funded by
the European Union

Aktywność: Žijeme na Slovensku

Opis

“Žijeme na Slovensku” (Żyjemy na Słowacji) to interkulturowy festiwal organizowany corocznie w Bratysławie przez Spoločná cesta, we współpracy z lokalnymi partnerami. Wydarzenie podkreśla wkład mniejszości narodowych i społeczności migrantów żyjących na Słowacji. Poprzez tradycyjne jedzenie, muzykę, taniec i opowiadanie historii uczestnicy dzielą się swoim dziedzictwem kulturowym z szerszą publicznością. Wydarzenie odbywa się z okazji Międzynarodowego Dnia Braterstwa Ludzkiego ONZ (4 lutego), odzwierciedlając wartości współczucia, pokoju i współistnienia. Służy nie tylko jako celebracja, ale też jako żywa demonstracja udanej integracji budowania społeczności.

Jak z tego korzystać?

Ta aktywność jest zaprojektowana jako wydarzenie społecznościowe na dużą skalę i powinna być organizowana w koordynacji z lokalnymi interesariuszami. Każda zaangażowana społeczność bierze odpowiedzialność za swoją prezentację kulturową, podczas gdy centralny zespół organizacyjny zapewnia spójność, dostępność i widoczność całego wydarzenia.

Aktywność może być powielana na poziomie regionalnym lub gminnym. Jest szczególnie skuteczna, gdy jest powiązana ze znaczącą okazją, taką jak święto narodowe lub międzynarodowe obchody, np. Dzień Braterstwa Ludzkiego. Partnerstwo z lokalnymi władzami, centrami kultury lub szkołami zapewnia inkluzywny udział.

Kiedy z tego korzystać?

Idealne na wydarzenia mające na celu zrozumienie interkulturowe i solidarność, szczególnie wokół kluczowych dat, takich jak Międzynarodowy Dzień Braterstwa Ludzkiego, Dzień Migranta czy lokalne Dni Różnorodności.

Typ aktywności

- Publiczne wydarzenie społecznościowe
- Festiwal kulturowy
- Inicjatywa integracyjna

Źródło: Spoločná cesta

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Aktywność: Žijeme na Slovensku

Grupa docelowa

- Członkowie mniejszości narodowych i społeczności migrantów
- Lokalni mieszkańcy w każdym wieku
- Organizacje pozarządowe, wydziały gminne i instytucje kulturalne
- Studenci, edukatorzy i organizacje młodzieżowe
- Ogół społeczeństwa zainteresowany różnorodnością kulturową

Rozwijane umiejętności

- Komunikacja interkulturowa
- Koordynacja wydarzeń i praca zespołowa
- Zaangażowanie publiczne i opowiadanie historii
- Inteligencja społeczna i emocjonalna
- Współpraca i reprezentacja

Potrzebne materiały

- Miejsce z dostępem publicznym (centrum społecznościowe, hala targowa lub plac)
- Scena i sprzęt audio
- Stoiska lub stoły dla grup kulturowych
- Materiały promocyjne (ulotki, banery, grafiki na media społecznościowe)
- Materiały do obsługi żywności (jeśli oferowane są degustacje)
- Materiały do koordynacji wolontariuszy (identyfikatory, harmonogramy)
- Opis wielojęzyczny

Źródło: Spoločná cesta

Plan czasowy aktywności: Żijeme na Slovensku

1. Otwarcie i powitanie (15 minut)

- Krótkie przemówienie organizatorów lub przedstawicieli miasta.
- Przedstawienie celów festiwalu: więzi kulturowej, wspólnych tradycji i braterstwa ludzkiego.
- Podkreślenie znaczenia Międzynarodowego Dnia Braterstwa Ludzkiego.

2. Występy kulturowe – część I (45 minut)

- Występy na scenie: tradycyjna muzyka, tańce i folklor.
- Pierwsza runda prezentacji kulturowych społeczności.
- Prowadzący przedstawia każdy występ z krótkim wprowadzeniem.

3. Wystawa i stoiska z jedzeniem otwarte (cały dzień)

- Odwiedzający krążą po miejscu wydarzenia, zwiedzając stoiska reprezentujące różne kraje.
- Degustacja tradycyjnych potraw, oglądanie tradycyjnych strojów, rękodzieła i eksponatów kulturowych.
- Facylitatorzy lub wolontariusze angażują odwiedzających w luźną rozmowę, np. :
 - “Jak wygląda typowa celebracja w Twojej kulturze?”
 - “Co to danie lub ta muzyka dla Ciebie znaczy?”
 - “Jak trafiłeś/aś na Słowację?”

4. Występy kulturowe – część II (45 minut)

- Druga runda prezentacji kulturowych przez pozostałe społeczności.
- Możliwość włączenia segmentów interaktywnych (warsztat tańca lub muzyki dla publiczności).

Źródło: Spoločná cesta

Źródło: Spoločná cesta

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Plan czasowy aktywności: Żijeme na Slovensku

5. Krąg Braterstwa (15 minut): Krótkie przemówienie organizatorów lub przedstawicieli miasta.

- Symboliczny akt, w którym wszyscy przedstawiciele społeczności i odwiedzający dołączają do wspólnego zdjęcia, ustawiając się w długiej linii.
- Muzyka lub poezja mogą towarzyszyć temu momentowi jako gest jedności.
- Może zostać odczytana krótka wspólna refleksja lub oświadczenie.

6. Nieformalny dialog i zakończenie (30 minut)

- Przestrzeńna integrację, wywiady i refleksję.
- Wolontariusze lub facylitatorzy mogą zaprosić gości do pozostawienia komentarzy, wspomnień lub opinii.
- Podziękowania i wyrazy uznania dla partnerów i społeczności.

Opcjonalne dodatki:

- **Ściana przepisów:** Zaproszenie każdej społeczności do podzielenia się jednym przepisem ze swojego stoiska z jedzeniem.
- **Kącik fotograficzny:** tradycyjnymi strojami i rekwizytami kulturowymi.
- **Strefa aktywności dla dzieci:** Rękodzieło kulturowe lub gry językowe dla młodszych odwiedzających.

Źródło: Spoločná cesta

Rekomendacje dotyczące modułu

Projekty

- **Cultural Compass – Lublana, Słowenia**

Projekt Cultural Compass wspiera integrację uchodźców, osób ubiegających się o azyl i nowo przybyłych na Słowenię poprzez immersyjne wycieczki kulturowe oraz działania kreatywne i artystyczne w Lublanie. Pokazuje, jak wydarzenia kulturowe mogą służyć jako narzędzia inkluzji społecznej, jednocząc nowo przybyłych z dziedzictwem kulturowym kraju przyjmującego i wzmacniając spójność społeczności.

<https://encc.eu/microgrants/cultural-compass-for-refugees-asylum-seekers-and-newcomers>

Źródło: Spoločná cesta

Ted Talks

- **Curating Community – Amy Blackmore**

Dogłębne spojrzenie na rolę festiwali artystycznych prowadzonych przez społeczność jako narzędzi integracji kulturowej. Amy Blackmore posiada ponad 15 lat doświadczenia w pracy w dziedzinie sztuki i kultury. W swoim wystąpieniu podkreśla, jak takie wydarzenia mogą przełamywać bariery i pomagać budować zjednoczone, bardziej inkluzywne społeczności.

<https://www.hilma.fi/en/the-paper-project/>

- **How Festivals Build Real Communities from Utopian Visions - Eamon Armstrong**

Eksploracja tego, jak festiwale służą jako działania budujące społeczność i innowację społeczną dla wszystkich grup społecznych. Eamon Armstrong jest autorem licznych popularnych artykułów internetowych o festiwalach i społecznościach festiwalowych. W swoim wystąpieniu omawia potencjał tych spotkań do wprowadzania realnej zmiany poprzez tworzenie przestrzeni inkluzji i dzielenie się wspólnym celem.

<https://www.youtube.com/watch?v=GdOHly8y7pE>

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

MODUL 6

Wspólne projekty
wolontariackie
poprzez sztukę i kulturę

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

SPOLOČNÁ CESTA
Občianske združenie

Wprowadzenie

Ten moduł koncentruje się na uchwyceniu i dzieleniu się perspektywami migrantów i lokalnych mieszkańców poprzez partycypacyjne działanie oparte na fotografii. Ta aktywność oferuje wizualny dialog między kulturami, zapraszając uczestników do podzielenia się tym, co ich kraj przyjmujący dla nich znaczy, poprzez fotografię. Te zdjęcia stają się narzędziami narracyjnymi, łączącymi osobiste historie z miejscem, sprzyjając więziom emocjonalnym, ciekawości i dialogowi.

Moduł jest szczególnie odpowiedni, gdy zbiega się w czasie ze znaczącymi datami narodowymi lub kulturowymi (np. dniami niepodległości, lokalnymi festiwalami dziedzictwa czy uroczystościami społeczności). Te okazje zapewniają silne ramy kulturowe, w których uczestnicy mogą refleksyjnie podejść do tożsamości, wspólnoty i przynależności w swoim nowym środowisku.

Ramy teoretyczne

Z perspektywy interkulturalizmu integracja kulturowa rozkwita poprzez znaczącą interakcję, a nie wymuszoną asymilację. Gdy migranci wyrażają swoje doświadczenia wizualnie, a lokalni mieszkańcy są ich świadkami, tworzy się przestrzeń dialogiczna. Ta wizualna wymiana sprzyja wzajemnemu uznaniu i redukuje symboliczne granice.

Zgodnie z teorią rozwoju społeczności, szczególnie koncepcjami kapitału społecznego i wzajemności, wspólne projekty, takie jak wystawy fotograficzne, zwiększają zaufanie, budują sieci kontaktów i wzmacniają wspólną własność przestrzeni publicznej. Nawiązując do prac socjologa Pierre'a Bourdieu, uczestnictwo kulturowe wzmacnia spójność społeczną poprzez zwiększanie kapitału symbolicznego grup marginalizowanych i umożliwianie ich głosom bycia widocznymi w sferze publicznej. Aktywności takie jak „Estonia w moich oczach” zmieniają codzienne symbole (np. krajobrazy, ulice, ludzi) w punkty łączności i wzmocnienia.

Co-funded by
the European Union

Plan czasowy aktywności: Estonia w moich oczach

Tydzień 1: Planowanie i promocja

- Określenie tematu i celów projektu
- Wybór daty i miejsca wystawy (najlepiej powiązanej z obchodami kulturowymi lub narodowymi, np. Dniem Niepodległości)
- Stworzenie wielojęzycznego naboru zgłoszeń
- Zaprojektowanie materiałów promocyjnych (plakaty, grafiki do mediów społecznościowych)
- Nawiązanie kontaktu z potencjalnymi partnerami (szkoły, organizacje pozarządowe, centra społecznościowe)

Tydzień 2: Nabór zgłoszeń i promocja

- Rozpowszechnienie naboru na zdjęcia (media społecznościowe, ulotki, e-maile)
- Zorganizowanie spotkania informacyjnego lub sesji pytań i odpowiedzi online dla uczestników
- Udostępnienie podpowiedzi fotograficznych lub wytycznych inspirujących różnorodne zgłoszenia

Tydzień 3: Termin zgłoszeń i kuratorstwo

- Zamknięcie okna zgłoszeń
- Przegląd i selekcja zgłoszonych zdjęć (wybór 15–20 najbardziej wyrazistych)
- Kontakt z uczestnikami w sprawie krótkich podpisów lub historii
- Finalizacja logistyki wystawy (miejsce, aranżacja itd.)

Tydzień 4: Wystawa i wydarzenie refleksyjne

- Przygotowanie wystawy (fizycznej lub cyfrowej)
- Otwarcie wystawy dla publiczności
- Zorganizowanie wydarzenia dla uczestników, na którym mogą refleksyjnie podejść do swoich zdjęć (krąg dyskusyjny lub sesja opowiadania historii)
- Promocja wystawy w mediach społecznościowych
- Zebranie opinii od odwiedzających i uczestników
- Zapewnienie inkluzywności wydarzenia i zachęcanie publiczności do interakcji ze zdjęciami.

Źródło: SATU

Aktywność: Estonia w moich oczach

Opis

Ta aktywność zaprasza migrantów i lokalnych mieszkańców do wyrażenia, jak postrzegają i doświadczają życia w kraju przyjmującym, poprzez fotografię. Zapewnia wizualną platformę, na której uczestnicy mogą dzielić się osobistymi historiami, podkreślać codzienne chwile i refleksyjnie podchodzić do znaczenia wspólnoty i przynależności. Zamiast oceniać umiejętności techniczne fotografii, aktywność podkreśla więź emocjonalną, symbolikę i różnorodne perspektywy.

Jak z tego korzystać?

Organizatorzy zapraszają do nadsyłania osobistych zdjęć ilustrujących codzienne życie, krajobrazy, emocje lub interakcje społeczne. Zdjęciom towarzyszą krótkie podpisy lub narracje, które są kuratorowane w fizyczną lub cyfrową wystawę. Facylitatorzy wykorzystują historie stojące za zdjęciami, aby prowadzić refleksję, dialog i naukę interkulturową.

Kiedy z tego korzystać?

Idealne na wydarzenia interkulturowe społeczności, wystawy powiązane ze świętami państwowymi, tygodnie powitalne dla migrantów lub warsztaty edukacyjne.

Typ aktywności

- Partycypacyjne warsztaty artystyczne
- Opowiadanie historii przez społeczność

Grupa docelowa

Migranci, uchodźcy, lokalni mieszkańcy, młodzież, wolontariusze interkulturowi

Rozwijane umiejętności

- Umiejętność wizualna i emocjonalna
- Opowiadanie historii i refleksja
- Empatia i umiejętność przyjmowania cudzej perspektywy
- Wystąpienia publiczne i prezentacja

Potrzebne materiały

- Aparaty lub smartfony
- Przestrzeń galerii drukowanej lub cyfrowej
- Projektor lub tablica do wyświetlania zdjęć
- Karty refleksyjne lub podpowiedzi narracyjne
- Wygodne pomieszczenie na sesję dzielenia się

Źródło: SATU

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Rekomendacje dotyczące modułu

Wskazówki dla uczestników

- Skup się na znaczeniu stojącym za zdjęciem bardziej niż na kompozycji
- Szanuj historie i wyrazy kulturowe innych osób
- Bądź otwarty/a na różne sposoby widzenia i doświadczania codziennego życia
- Zadawaj przemyślane pytania i słuchaj aktywnie

Projekty

- **Ogrody Interkulturowe – Niemcy**

Projekt zachęcający do wymiany interkulturowej poprzez ogrodnictwo społecznościowe.

<http://internationale-gaerten.de/>

Głosy uczestników wydarzenia

“Byłam zaskoczona, że dzieci nadal bawiły się na dworze w tak zimną pogodę. Światło tego dnia było tak delikatne – naprawdę warto było wyjść na zewnątrz!”

-Claire Sichel (Francja)

“Zabraliśmy ptakom na chwilę najbardziej wysunięty na północ skrawek Estonii. ” Członkini jury Kristina Amor zauważyła: „To zdjęcie jest niejednoznaczne; każdy widz dostrzega inną historię. Można w nim odczuć samotność i poszukiwanie odpowiedzi, czego może doświadczać także obcokrajowiec, który przybył do Estonii. ”

-Mustafa Özdemir (Turcja)

“W Estonii jest wiele wspaniałych rzeczy: przyroda, porządek, bezpieczeństwo. Przede wszystkim Estonia dała nam wolność, spokój i jednośrodkowość. Za to jesteśmy zawsze wdzięczni. Ale jest też druga strona medalu. Obcokrajowiec w Estonii ma swoje własne trudności. Tym razem chciałam zwrócić uwagę na to, że w Estonii jest jesień. Zdjęcia, które robię, przypominają mi o smutku, samotności i tęsknocie za domem. ”

-Sümeýra Çatal (Turcja)

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

Podsumowanie

Inkluzywne wydarzenia społecznościowe nie są definiowane przez skalę czy budżet, lecz przez intencję i serce. Zastanawiając się nad tym wprowadzającym modułem, weź pod uwagę: inkluzja zaczyna się od słuchania i kontynuowana jest poprzez działanie. Inkluzywne wydarzenie nie tylko otwiera swoje drzwi – tworzy przestrzeń, w których ludzie czują się dostrzeżeni, wysłuchani i docenieni.

W trakcie kolejnych modułów odkryłeś/aś konkretne przykłady tego, jak proste akty – takie jak wspólne dekorowanie pomieszczenia, dzielenie się posiłkiem, wymiana symboli kulturowych czy opowiadanie historii poprzez fotografię – mogą stać się potężnymi aktami więzi. Te przykłady są oferowane nie jako recepty, lecz jako inspiracja. Nie musisz kopiować ich dokładnie; raczej dostosuj je do własnego kontekstu, swoich ludzi i swojej wizji.

Pamiętaj:

- Dobre wydarzenie jest współtworzone, a nie narzucane odgórnie.
- Gościwna przestrzeń szanuje i odzwierciedla różnorodność osób, które do niej wchodzi.
- Drobne gesty – takie jak uśmiech, wspólna przekąska, rękodzieło czy życzliwe słowo – mogą budować trwałe mosty.

Mamy nadzieję, że ten zestaw narzędzi dał Ci podstawowy sposób myślenia i motywację, by wyobrażać sobie i organizować wydarzenia sprzyjające przynależności. Twoje wysiłki mają znaczenie. Tworząc wydarzenia inkluzywne i dostępne, przyczyniasz się do budowania silniejszych, bardziej zjednoczonych społeczności w których każdy głos ma swoje miejsce, a każda historia jest warta opowiedzenia

Źródło: SATU

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

SPOŁOČNÁ CESTA
Občianske združenie

CONNEX

Przewodnik **INTEGRACJI** SPOŁECZNOŚCI

Zaczynamy.

Bądź na bieżąco — więcej materiałów i aktualizacji na temat przyszłych inicjatyw znajdziesz na naszych stronach internetowych

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

CONNEX

Co-funded by
the European Union

SATU
saame tuttavaks

